

τρόπος να συμβιβασθῆ ἡ μελαγχολία σου με κανένα ἢ δύο vales. Αἱ Ἀθηναῖαι εἶναι νόστιμοι, σὲ βεβαίῳ.

— Θὰ μείνω, θεῖέ μου, ἀφοῦ τὸ ἐπιθυμεῖτε, εἶπεν ὁ Ροδόλφος σοβαρῶς, ἀλλὰ τὸ γνωρίζω ὅτι θὰ ὑποφέρω ἀκόμη περισσότερο. Λυποῦμαι ὅτι σὰς φαίνομαι τόσο δύσκολος καὶ παράξενος, ἀλλὰ δὲν εἶμαι ὑπεύθυνος διὰ τὰ ἔργα τῆς φύσεως.

Ὁ τόνος τῆς φωνῆς του εἶχε τι τὸ ὑπερφάνον, ἐνῶ ἐξέφραζεν οὕτω τὴν ὑπόταγὴν του εἰς τὰς θελήσεις τοῦ θεοῦ του. Ὁ βαρῶνος παρετήρησε καὶ πάλιν τὴν ὠχρότητα τῶν παρειῶν του καὶ τὴν μελαγχολίαν τοῦ βλέμματός του καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν :

— Εὐμορφος νέος, καὶ σοῦ ἔχει τὸ ἀριστοκρατικὸν ὕφος τῆς ἐρασιμίας μητρὸς του. Ἀρκεῖ ν' ἀφήσῃ αὐτὴν τὴν ἀνόητον μελαγχολικὴν ἐκφρασιν καὶ δὲν θὰ εὕρῃ δυσκόλους τὰς κατακτήσεις ! Ἀλλὰ πόσον βαρετὴ εἶναι ἡ συναναστροφή τῶν νέων !

Τὸ σιγάρον του εἶχε τελειώσει. Ἠγέρθη καὶ ἐγγίζων τὸν ὦμον τοῦ Ροδόλφου μετὰ τὴν λευκὴν παχειάν χεῖρά του :

— Δὲν σοῦ πταίει ἡ φύσις, εἶπε πταίει ἡ ἀνατροφή σου. Ἡ ἐξαδέλφη μου εἶχεν ὅλα τὰ προτερήματα, ἀλλὰ δὲν ἦτο πρακτικὸς ἄνθρωπος. Σὲ μετεχειρίσθη ὡς κόρην, ἐνῶ ἡ θεία σου κ' ἐγὼ θὰ προσπαθῆσωμεν τώρα νὰ σὲ κάμωμεν ἄνδρα. Λησμόνησε τὸ Ρογόλδεν-Κίρχεν, ἡ συλλογίζου το καθὼς τὸν παράδεισον· ὡς μέλλουσαν ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν σὲ ἀφίνομεν νὰ ἐπιστρέψῃς ἐκεῖ, νὰ ρεμβάζῃς καὶ νὰ παίζῃς τὸ βιολί σου εἰς τὴν μονήρην σκιάν τοῦ δάσους του. Θέλω νὰ σὲ ἰδῶ ζωηρόν καὶ τολμηρόν, νὰ παίρῃς ἐξ ἐφόδου τὰς καρδίας τῶν ὠραίων Ἀθηναίων καὶ νὰ μὴ σὲ πολυμέλῃ ἂν τὰς ῥαγίδας. Πίστευσέ με, καλλίτερα δὲν ἤμπορεῖς ν' ἀρχίσῃς τὸ στάδιόν σου. Χόρευε, τριγύριζε τὰς κυρίας, διασκέδαζε, ἄφησε τὴν μουσικὴν σου κατὰ μέρος καὶ κατόπιν κῦτταξε νὰ πάρῃς γυναικα, — Γερμανίδα ἐννοεῖται καὶ ἰσοβάθμὸν σου. Ἀλλὰ, τὸ καλὸν ποῦ σοῦ θέλω, μὴ ἐνθουσιασμούς καλλιτεχνικούς ! Συγχώρησέ με νὰ σοῦ δώσω ἀκόμη μίαν συμβουλήν. Μὴ στενάς σχέσεις μετὰ τὴν Φωτεινὴν Νατσελγούβερ ! Ἠμπορεῖς νὰ ἐμπλέξῃς ἄσχημα καὶ νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα συνεπειὰς πολὺ δυσάρεστους διὰ σέ. Ἦκουσα ὅτι χθὲς τὴν ἐπισκέφθης. Θὰ ἦτο καλλίτερα νὰ μὴ ἐβιάζεσο. Πρόσεχε !

Ὁ βαρῶνος ἐπέβλεπεν οὕτω τὴν παραίνεσίν του. Καθὼς τόσοι καὶ τόσοι σοφοί, οὔτε κἂν ὑπωπεύετο καὶ αὐτὸς πόσον ἄσφορος ἦτο ἡ σοφία του.

Ἔπεται συνέχεις

Κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν ὑπὸ Δ. Β.

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Ἡ ἔθνικὴ γλῶσσα. — Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Πάλλου.

« Ἡ μετάφρασις αὐτή, κανωμένη γιὰ διασκέδασή μου, δὲν ἔχει καμιὰ ἄλλη ἀπαιτήσιον παρὰ πῶς εἶνε ὅλη γραμμένη μετὰ τὸ λεξικόν, τὴ γραμματικὴν, τὸ συνταχτικὸν καὶ τὴ φρασεολογίαν τῆς ζωντανῆς γλώσσας τοῦ ἔθνους διχῶς καλαμαρισμοῦς ἀπ' τὴν ἄλλη ποῦ γράφουν, τὴ νοθεμένη γλῶσσα ».

Αὐτὰ λέγει ὁ κ. Πάλλου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ χαρακτηριστικοῦ προομίου τῆς μεταφράσεώς του, μέσα εἰς τὸ ὅποιον σύντομα καὶ ἐντονα καὶ ὀρθὰ κοφτὰ ὀρίζει καὶ οὗτος τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας, καθὼς καὶ τὸ ἄλλο ποῦ συνδέεται μαζί του, τὸ ζήτημα τῆς ὀρθογραφίας· καὶ θέλει πρὶν τὸν ἐκτιμῆσωμεν ἀγωνιζόμενον μέσα εἰς τὸν δύσκολον καὶ ἀκάνθησπαρμένον δρόμον τῆς ἐφαρμογῆς, νὰ τὸν ἐννοήσωμεν ἐκ τῶν προτέρων, ἂν εἶνε δυνατόν, ἀπὸ τὰ ὀλίγα λόγια, μέσα εἰς τὰ ὅποια περιλαμβάνει τὴν θεωρίαν του. Τίς οἶδεν ! Ὀλίγα λόγια ξάστερα κατορθώνουν πολλάκις ὅ,τι δὲν κατορθώνει ὀλόκληρος βαθύφων ἔργασια· δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃς μέσα σου κάτι τι· πρέπει νὰ τὸ εἰπῇς εἰς τρόπον ὥστε, ἀφοῦ τελειώσῃς, νὰ μὴ χάσκουν ἐμπρὸς σου ὅσοι σὲ ἀκούουν καὶ νὰ μὴ ἐρωτοῦν τί θέλεις νὰ εἰπῇς. Σημεῖον ὅτι, δι' ἐκείνους, δὲν εἶσαι τίποτε. Ὁ κ. Πάλλου δὲν ἀγαπᾷ τὰ λόγια, ἀλλὰ δὲν τὰ καταφρονεῖ καὶ τόσο, ὥστε νὰ μὴ τὰ μεταχειρίζεται ὅπου καὶ ὅσον πρέπει, διότι εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι δὲν θὰ ὑποφέρῃ τὰ ὕδροκέφαλα βιβλία μετὰ τοὺς φουσκωμένους προλόγους καὶ τὰ ἀτροφικὰ κείμενα. Ἐξ ὅλων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἀπασχολεῖ καὶ βασανίζει τὸ ὄνειρον τῆς ζωντανῆς γλώσσας εἶνε ἴσως ὁ ἄνθρωπος ποῦ ὀλιγότερα ὠμίλησεν, ἀλλὰ καὶ τολμηρότερα ἐδούλεψε διὰ τὴν πραγματοποίησίν του. Ἡ μετάφρασις καὶ ἐξ ἑκείνου ῥαψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου μ' εὐσυνειδησίαν κανωμένη, εἶνε δουλειὰ ποῦ ὀλίγον ἀπέχει τοῦ ἡρωικοῦ· μετάφρασις τοῦ Ὀμήρου, μετὰ τὴν κανωμένην, εἶνε μνημεῖον ἱκανὸν νὰ δοξάσῃ τὸν τεχνίτην του. Καθὼς λέγει κάπου ὁ κ. Πολυλάς, « τὸ ἐπικὸν ποίημα εἶνε ἀληθινὸς χρυσοίτης, διὰ νὰ δοκιμασθῆ ὅποιοςδὴποτε γλώσσας ἢ δύναμις ». Ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Πάλλου μᾶς παρουσιάζεται ὡς οἰκοδόμημα μετὰ χαρμηλῆ καὶ μετὰ ἀρμονικὴν, δύο ἀπαραίτητα προσόντα τοῦ καλλιτεχνήματος· τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο πιθανὸν νὰ ἐκπλήττῃ κάποιους καὶ νὰ σκανδαλίξῃ μερικούς, διότι ἀκριβῶς αὐτὸς ὁ ἔρωσ τῆς φύσεως, τῆς ζωῆς, τῆς ἀληθείας ποῦ τὸ ἐμπνέει, μόνος οὗτος, ἀπόλυτος καὶ σχεδὸν τυραννικὸς, τοῦ παρέχει μορφήν, ἂν ἔχῃ ἀφύσικον, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ἀσυνείηστον μορφήν, τῆς ὁποίας ἡ δημοσι-

κὴ ἀπλότης καὶ ἡ ὁμοιογένεια εἶνε φανερόν ὅτι ὀφείλεται ὄχι μόνον εἰς τῆς ζωντανῆς γλώσσης τὴν φύσιν καὶ τὴν δύναμιν, ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος εἰς τοῦ μεταφραστοῦ τὴν γλωσσοπλαστικὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν τολμηροτάτην ἐνέργειαν, μὴ φοβηθέντος νὰ ἐφαρμώσῃ τὰς περὶ γλώσσης ιδέας τοῦ μὲ ἀδιαφορίαν φιλοσόφου καὶ πεποιθήσιν δικαστοῦ, καὶ νὰ προσῆῃ εἰς μέτρα πού πολλοὶ καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ὑπερμάχους τῆς δημοτικῆς θὰ τὰ χαρακτηρίσουν ὡς πραξικοπήματα. Ἀλλὰ δι' αὐτὰ ταῦτα, ἴσα ἴσα, τὸ οἰκοδόμημα πού ἀνήγειρεν ὁ κ. Πάλλης εἶνε μεγάλου ἐνδιαφέροντος ἔργον καὶ εἶνε τοιοῦτο, διότι μέσα του, ὡς μέσα εἰς διαφανέστατον κρύσταλλον, καθρεφτίζεται μία λαϊκωτάτη καὶ εἰλικρινεστάτη ψυχὴ, ἡ ψυχὴ τοῦ κ. Πάλλη. Καὶ κύριον καὶ μέγα δείγμα τῆς ἀξίας τῶν πνευματικῶν ἔργων εἶνε τὸ ἐνδιαφέρον πού γεννοῦν, ἔστω καὶ ὅταν ἐκδηλώνεται ἀνηθικῶς, δι' ἀντιρρήσεων καὶ ἀποριῶν, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο. Δὲν ἀδιαφοροῦμεν παρὰ μόνον ἐμπρὸς εἰς τὰ μηδαμινὰ καὶ τὰ ἀχαρακτήριστα. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Πάλλη εἶνε χαρακτηριστικὴ, ὡς ὀλίγαί ταιαῦται μόνον οἱ ἀνάξιοι προσοχῆς δύνανται νὰ παρέλθουν πρὸ αὐτῆς ἀδιαφόρως. Ὁμοιάζει τὰς φυσιογνωμίας ἐκείνας, τὰς ὁποίας μίαν φοράν καὶ διὰ μίαν στιγμὴν μόνον ἂν ἰδῆτε, δὲν τὰς λησμονεῖτε. Πόσον προτιμώτεροι, πόσον πνευματικώτεροι εἶνε ἀπὸ τὰ πρόσωπα ἐκείνα, τὰ ὁποία νομίζετε μετρημένα μὲ τὸν διακῆτην καὶ γραμμένα μὲ τὸ κονδύλι, καὶ ὅμως δὲν ἐκφράζουν τίποτε, δὲν ἀφίνουν τὸ παραμικρὸν ἴχνος μέσα εἰς τὴν μνήμην σας. Ναὶ μὲν εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ὁ κ. Πάλλη, ὡς ἐκ τῆς ἄκρας γλωσσικῆς αὐστηρότητος τὴν ὁποίαν πουριτανικῶς ἐτήρησε μέσα εἰς αὐτήν, ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους, φαίνεται ὅτι δὲν μετεχειρίσθη μόνον κονδύλι, ἀλλὰ καὶ διακῆτην. Ἀλλὰ τὸν διακῆτην τοῦτον δὲν διηύθυνε χερί γεωμέτρου, ἀλλ' ἰδιοφυία ποιητοῦ πού ἀνέλαβε ν' ἀποδώσῃ τὰ θεῖα νοήματα εἰς ρυθμικούς καὶ ἀφόγους στίχους καὶ εἰς τὴν γλώσσαν πού, ἐνῶ φαίνεται ὅτι εἶνε καθαρῶς ἐμπνευσμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης ὁλοκληροῦ λαοῦ, ἐκφράζει μὲ καὶ τὸ δημιουργικὸν πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ μεταφραστοῦ, πού φανερόνεται εἰς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης ταύτης.

Τὴν μετάφρασίν του ὁ κ. Πάλλης μᾶς λέγει ὅτι τὴν ἔκαμε γιὰ διασκέδασή του. Μόνον οἱ κατεχόμενοι ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς φιλολογικῆς ἐργασίας ἐννοοῦν τὸ ὕψος τῶν διασκεδάσεων τοῦ εἶδους τούτου καὶ τὸ πάθος πού ἐμπνέουν αὐταὶ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν πού παρέχουν μόνον οὗτοι γνωρίζουν ὅτι ἂν ἔλειπεν ὁ πόθος καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς διασκεδάσεως τοῦ εἶδους τούτου, πολλὰ ἀριστουργήματα θὰ ἔλειπαν ἀπὸ τὸ ἀχνεῖν μουσεῖον τῆς Τέχνης. Ἀλλ' ἡ διασκέδαση τοῦ κ. Πάλλη εἶνε μεταξὺ τῶν ἐκτάκτων τούτων ἡ πλέον ἐκ-

τακτος. Διότι, διὰ νὰ τὴν ἀπολαύσῃ ἄδολον καὶ ἀνόθευτον ὁ ἀδιάλλακτος καὶ τῶν ἄκρων ζηλωτῆς μεταφραστῆς, καταλαμβάνετε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ φαντασίας δύναμιν καὶ θελήσεως ἐπιμενῆν, ὄχι συνήθη; Μόνον ἰσχυρὰ φαντασία δύναται νὰ διαγράψῃ ἀπὸ τὸ κράτος τῆς πραγματικότητος καὶ νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ ὑπάρχουσιν τὴν πολυχρόνιον ἐργασίαν τῶν λογίων, τῶν σχολείων, τῶν ἐφημερίδων, τῶν βουλῶν τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν τοιούτων, πρὸς παρέκκλισιν τοῦ βεῦματος τῆς γλώσσης ἀπο τῆς φυσικῆς του κλίτης καὶ θύλωσιν καὶ νόθευσιν του μόνον ἰσχυρὰ φαντασία δύναται νὰ παρήκῃ ἀπολύτως τὸ ἰσθόρικόν γεγονός τῆς ταιαύτης τροπῆς τῆς γλώσσης, ἀπέναντι τῆς λογικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς πού ἀναγνωρίζει, καὶ πρεπόντως, ὡς μόνον ἀληθῆ καὶ σεβαστήν. Μόνον ἰσχυρὰ φαντασία, ἀρματομένη μὲ τὴν συνείδησιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεως τῆς γλώσσης, δύναται ν' ἀντιτάξῃ παντελῆ καταφρόνησιν πρὸς τὰς μεταφυσικὰς φλυαρίας περὶ ἀναστάσεως ἢ ἀνασυστάσεως τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ὡς νὰ ἔχουν σχέσιν τινὰ οἱ φυσικοὶ πρὸς τοὺς πολιτικούς νόμους, πού δημιουργοῦνται, καταργοῦνται καὶ ἀνδραποδίζονται, συμφῶνως πρὸς τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας. Καὶ ἀσυνήθης δόσις θελήσεως ἀπαιτεῖται διὰ νὰ προγράψῃ τις ἀνεξικέρτως κάθε «καλαμαρισμὸν ἀπ' τὴν ἄλλη πού γράφουν, τὴ νοθευμένη γλώσσα.» Διότι κοντὰ εἰς τοὺς καλαμαρισμούς πού ἀλλοιώνουν ὅλως διόλου τὸν χαρακτήρα τῆς ἐθνικῆς γλώσσης καὶ δὲν συμβιβάζονται κατ' οὐδένα λόγον μὲ αὐτήν, κοντὰ εἰς τοὺς καλαμαρισμούς τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἄχωνεύτους καὶ τοὺς καλαμαρισμούς πού κυνηγοῦμεν ἀπὸ ἐπίδειξιν κακῶς ἐξασκουμένης ἑλληνομαθεῖας καὶ κακῶς ἐννοουμένης καλλιπεείας, ὑπάρχουν φεῦ! οἱ ἄλλης φύσεως καλαμαρισμοὶ πού, ἢ ἀπὸ τὰ πρᾶθρα ἢ ἀπὸ τὴν θύραν, δὲν ἐξετάζω, ἀλλὰ βλέπω ὅμως ὅτι ἐτροπώσαν μέσα εἰς τὴν καθημερινὴν ομιλίαν καὶ προσεκρολλήθησαν ἐκεῖ ἀναποσπάστως καί, θέλωμεν δὲν θέλωμεν, δὲν ἠμπεροῦμεν παρὰ νὰ τοὺς λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν καλαμαρισμοὶ εὐκολοσυμβιβαστοὶ, πού δὲν ἐπιφέρουν οὐδεμίαν οὐσιώδη ἀλλοίωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς γλώσσης πλὴν ἀνωμαλιῶν τινων καὶ ἐλευθεριοτήτων πού ὑπενθυμίζου τὴν ἀρχαίαν μητρικὴν γλώσσαν ἀσυγκρίτως περισσότερον ἢ ὅσον τὴν ὑπενθυμίζει ἡ λεγόμενη καθαρῆς. Οἱ εὐλογοφρονεῖς δ' οὗτοι καλαμαρισμοὶ—πού ἴσως δὲν θὰ τοὺς διακρίνει αὖριον τὸ ὄνομα τοῦτο πού τοὺς διακρίνει σήμερον—ἐπηρεάζουν ἐλάχιστα τοὺς τύπους τῆς γλώσσης, σχεδὸν οὐδὲν τὴν σύνταξιν, κυριώτερον δὲ ἐπηρεάζουν τὸ λεξικὸν αὐτῆς, ἂν καὶ ὁ δημοτικὸς χαρακτήρ τῆς γλώσσης, ὡς ἀποδεικνύει πρεπόντως καὶ ὁ κ. Ψυχάρης εἰς τὰ «Ἱστορικὰ καὶ Γλωσσολογικὰ ζητήματα» του δὲν συνίστα-

ται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τοῦ δημοτικοῦ λεξιλογίου.

Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ὁ κ. Πάλλης ἐπιδεικνύει τὴν δύναμιν τῆς θελήσεώς του καὶ δὲν μεταχειρίζεται οὔτε μίαν λέξιν τῆς ἀρχαίας, καὶ δὲν θαναίζεται καμμίαν λέξιν ἀπὸ τὴν καθρέυσαν, ἐκεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἐγκρίνεται τὰ τρωτὰ μέρη τῆς μεταφράσεώς του, ἐκεῖ εἶνε ἡ ἀδυναμία του. Ἡ Ἰλιάδα τοῦ κ. Πάλλη, ἀκριβῶς εἰπεῖν, δὲν εἶνε μετάφρασις, καὶ εἶνε κἄτι παραπάνω ἀπὸ μετάφρασιν. Εἶνε ἀπόπειρα μετασχηματισμοῦ τοῦ ἀρχαίου δημοτικοῦ εἰς καθαρὸν νεοδημοτικὸν ποίημα. Δὲν λησμονῶ ὅτι ἡ φιλολογικὴ, οὐχὶ δὲ ἡ σχολαστικὴ μετάφρασις, καὶ πρὸ παντός ἡ ἑμμετρος, ὁποιοῦδήποτε καλλιτεχνήματος ποῦ ἀξιοῖ κἄπως, τηρουμένων τῶν ἀποστάσεων, νὰ ἀμιλληθῇ πρὸς τὸ πρωτότυπον, εἶνε ἐξ ἀνάγκης καὶ πρέπει νὰ εἶνε ἐλευθέρᾳ μετάφρασις· ἀλλὰ συγχρόνως νομίζω ὅτι τῶν ἐλευθεριῶν τούτων ὑπάρχουν ὅρια. Πέραν τῶν ὁποίων κινδυνεύει νὰ ὑποστῇ σημαντικὴν ἀλλοίωσιν ὁ χαρακτήρ τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλοίωσιν ποῦ ἤμπορεῖ νὰ προχωρήσῃ ἐνίοτε καὶ μέχρι παραφροσύνης. Μὲ ὅλην δὲ τὴν κριτικωτάτην ἐρμηφειαν καὶ τὴν πιστὴν παρακολούθησιν τοῦ κειμένου ὁ κ. Πάλλης, μὲ ὅλην τὴν καθαρὰν καὶ ἐντεχνον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, χρῆσιν «τῆς γραμματικῆς, τοῦ συντακτικοῦ καὶ τῆς φρασσεολογίας τῆς ζωντανῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους», μ' ὅλον τὸ κάλλος τῆς ρυθμικῆς στιχοφυγίας του, διότι ἀκριβῶς ἠθέλησε ν' ἀποδώσῃ ὅλα τὰ ἐπιθετα καὶ τὰ οὐσιαστικὰ τῆς Ἰλιάδος καὶ ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἡρώων τῆς διὰ λέξεων καθαρῶς δημοτικῶν ἢ λαμβανόμενων ἀπὸ τὸν λαὸν ἢ δημιουργουμένων κατὰ μαθηματικὴν ἀνταξίαν, καὶ πρὸς τούτοις διότι καὶ ἐννοίας ἀρχαίας ἀνέλαβε νὰ ἀποδώσῃ δι' ἐννοιῶν ὅπως νέων, ὁ κ. Πάλλης διατηρεῖ μὲν πολὺ τοῦ ἀρχικοῦ μεγαλείου τοῦ Ὀμήρου, ἀλλὰ τοῦ παρέχει ἐδῶ κ' ἐκεῖ μορφήν κἄπως ἀλλόκοτον. Καὶ εἰς τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο γλυστράζ συχνὰ χάρις εἰς τὴν Λενιώ, τὸν Λυσέα, τὴν Ἥβα, τὸ Φτολεμαῖο, τὸ Βρονέδο, τὸ Μενέλα, τὸν Ἀγαμέμνον, τὸν Ἀπόλλο, τὸν Μενεστῖα, καὶ χάρις εἰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις ὡς ἀγγελοκατωμένη, βαφτισμένη, τσαρούχια, παπᾶ Χρυσῆς, τουξλούκια, Ἐλιμπίσιος, παπαδιὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καπετάνιος, κορμὶ διαλομένο, καὶ ἄλλα ἀνάλογα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀμφιβάλλω ἂν κερδίζῃ τι ἢ ἐθνικὴ γλώσσα, ἢ ἂν ἐρμηφεύεται ἡ ἀρχετύπος δημοτικὴ χάρις, τοιουτοτρόπως μεταμορφωμένη, φοβούμαι δὲ ὅτι χάνει ὁ κ. Πάλλης, ὅσον καὶ ἂν ἐργασθῇ λογικώτατα καὶ συναπέστακα πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὰς περὶ γλώσσης ἀρχὰς του. Περιεργον δὲ εἶνε ὅτι εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ στίχου ὁ κ. Πάλλης δὲν ἠκολούθησεν ἀπολύτως τὸ σύστημά του, ἀλλὰ διέπλασε τὸν δε-

κεπεντασύλλαβον ἐπὶ τὸ τεχνικώτερον καὶ ἐλευθέρως ἀφῆκε τὴν φράσιν του ν' ἀντιπύσσεται ἐντὸς αὐτοῦ ὄχι κατὰ τὴν αὐστηρὰν μονοτονίαν τοῦ δημοτικοῦ ἄσματος. Παρὰ πάντα ταῦτα ἡ Ἰλιάδα τοῦ κ. Πάλλη εἶνε φιλολογικὸν ἔργον μεγάλης σημασίας, ἔργον μὲ ἀπρόσωπον ἀπάθειαν, ὡς ἀντίλαλος ὀλοκλήρου λαοῦ, καὶ ἐν ταυτῷ μὲ προσωπικὴν ὄλως συγκίνησιν, ὡς ἐκδήλωσις ἰδιοφυστάτου πνεύματος φιλοτεχνημένου, μέσα εἰς τὸ ὅποιον ἀπαντᾶτε ἀνὰ πᾶν φύλλον σχεδὸν στίχους τοιαύτης δυνάμεως ὡς ἡ τῶν κατωτέρω τυχαίως ἀπεσπασμένων :

Κι' ὅπως ἔστην πολυτάραχῃ ἀκρογιαλιὰ τὸ κύμα
δίγως πλακῶνει ἀνακοπή, βορριᾶς σὺν τὸ ζυπνήσει,
καὶ ἔστην ἀρχὴ ἔς τὸ πέλαγο φουσκῶνει, μὰ κατόπι
σπάει ἔς τὴν ξηρὰ μουγκρίζοντας, κι' ὀλόγυρα ἔς τοὺς
[κᾶβους
θεριέθει καθὼς ἔρχεται κορφοστρογγυλωμένο,
κι' ὄξω ἀπ' τὰ σπλάγχνα του ξερνᾷ τῆς θάλασσης τὴν
[ἄχνη·

ἔτσι καὶ τὸτ' ἀπανωτοὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ λόγοι
μ' ἀπόφασιν νὰ πᾶν ὀμπρὸς ἔς τὸν πόλεμον κινουσαν.
Καὶ πρόσταξαν οἱ στρατηγοὶ καθένας τοὺς δικούς του,
κι' ἄφωνα οἱ ἄλλοι πῆγαιναν—δε θὰ λέγες πῶς τόσος
λαὸς βοδὸλαγ' ἔχοντας καὶ μιὰ φωνὴ ἔς τὰ στήθια—
μὲ πειθαρχία κ' ἤσυχᾳ. Κι' ἀπ' τὰ κορμιά ὀλονῶνε
ἀστράφτανε οἱ ἀρματωσῆς ποῦ πῆγαιναν φορῶντας.

Καὶ σὰ ζυγῶσανε οἱ στρατοὶ μὲ τ' ἄρματα ἔς τὰ χεῖρα,
σμίγουν τομάρια καὶ σπαθιά, καὶ σμίγουν παλληκάρια
χαλκοπλισμένα, καὶ κοντὰ κοντὰ οἱ ἀφαλωμένες
ἦτανε ἀσπίδες, κι' ἄναψε μιὰ ταραχὴ μεγάλη.

Καὶ κλάμ' ἀκούς καὶ παίνεμα ἀντάμ' ἀντρῶν ποῦ
[σφάζουν
καὶ σφάζονται κ' ἡ γῆς παντοῦ ἔς τὸ αἶμα κολυμποῦσε.
Κι' ὅπως δυὸ ξεροπτάμα, ἀπ' τὰ βουνὰ σὺν τρέχουν,
ρίγγουν μαζί ἔς τὴ ρεματιά τὰ βροχίνα νερά τους,
ἀπὸ πλατεῖα δυὸ στόματα μέσ' σὲ βαθιὰ σκισμάδα,
κι' ἀκούει ἄλλοργα ὁ πιστικὸς τὸν κρότο πᾶς ἔς τῆς ῥάχης.
ἔτσι κι' αὐτοί, σὺν ἔσμιγαν, φώναζαν καὶ χτυπιούνταν.

Ὀλοκλήρους στήλας τῆς Ἐστίας ἤμποροῦσα
νὰ γεμίσω παραθέτων στίχους ὡς αὐτούς, καὶ ἀκόμη πλέον εὐρύθμους καὶ παραστατικούς. Καὶ ἂν διέθετα περισσότερον χώρον θὰ παρέθετα, εἰς ἀντίδοτον τῶν μνημονευθειῶν ἀνωτέρω ἀδυναμιῶν τοῦ κ. Πάλλη, πλήθος πλαστικωτάτων καὶ εὐτυχῶς στίχων ἐκφράσεων, ποῦ μόνον ἀπὸ τὸ μεταλλεῖον τῆς ζωντανῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους δύναται νὰ τὰς πορισθῇ ποιητῆς ὡς ὁ μεταφράσας μὲ τὴν πρῶτον τυπίαν τὴν Ἰλιάδα *).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

* Εἰς τὸ προλαβὸν ἄρθρον μου περὶ τοῦ κ. Πάλλη παρέθηκα στίχους τοῦ μεγάλου μας ποιητοῦ· ἀλλ' ἐτύπωθησαν ἀνακατωμένοι καὶ ἀκατάληπτοι. Τοὺς ἀναδημοσίεω καθὼς ἔχουν :

Στὰ παλαιὰ τὰ βόδγα τὰ σγισμένα
Γλυκὰ γλυκὰ τὸ φύσημα τοῦ ἀέρος
Τ' ἀρχὴ μαλλιὰ του ἐκίναε τ' ἀσπρισμένα,
Κι' αὐτὸς εἰς τὸ πολυάστρον τοῦ αἰθέρος
Τὰ μάτια ἐστριφογύριζε σθυσμένα. . .

Κ. Π.